

Євдокименко І. М.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МУЗИКА ЯК ГОЛОС ВІЙНИ: ОБРАЗИ, СЕНСИ ТА МЕДІА-НАРАТИВ У ПРОСТОРИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті здійснено комплексне дослідження сучасної української музики воєнного часу як багатовимірного соціокультурного феномену, що поєднує мистецькі, комунікативні, психологічні та дипломатичні функції. Музика у період війни постає не лише як художнє висловлювання, а й як потужний інструмент мобілізації, культурної дипломатії та інформаційної стійкості. Пісні, створені після 24 лютого 2022 року, документують воєнний досвід, транслюють емоційні стани суспільства, формують символи спротиву та стають частиною колективної пам'яті. Жанрове розмаїття – від репу та року до поп-музики, інді, електроніки та фольклору – демонструє різні способи інтерпретації воєнної реальності. Реп і рок відображають енергію боротьби та гнів, поп і інді акцентують на інтимних переживаннях і надії, електроніка передає технологічний вимір конфлікту, а фольклор забезпечує спадкоємність культурної пам'яті. Музика функціонує як канал комунікації для військових, цивільних та мешканців окупованих територій, забезпечуючи їхнє голосове представництво у публічному просторі. Вона активно поширюється через цифрові платформи (TikTok, YouTube, Instagram, Spotify), створюючи вірусний контент і символи солідарності, що резонують із глобальною аудиторією. У міжнародному контексті українська музика стає інструментом культурної дипломатії, формуючи позитивний імідж держави як модерної, творчої та незламної. Вона інтегрується у глобальні культурні дискурси, поєднуючи традиційні мотиви з сучасними жанрами, що підсилює міжнародне сприйняття України. Перспективи подальших досліджень охоплюють транскультурний вимір, аналіз ролі цифрових медіа у поширенні воєнних композицій, а також вивчення глобальної рецепції української музики як інструмента емоційної мобілізації та культурної дипломатії. Таким чином, сучасна українська музика не лише відтворює воєнний досвід, а й активно його формує, виступаючи потужним засобом комунікації, культурної дипломатії та зміцнення національної ідентичності у воєнний період.

Ключові слова: сучасна українська музика, воєнні пісні, культурна пам'ять, інформаційна стійкість, культурна дипломатія, цифрові медіа, національна ідентичність.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну, що розпочалося 24 лютого 2022 року, стало не лише актом агресії, а й катализатором глибоких політичних, соціальних та культурних трансформацій. У воєнних умовах відбувається переосмислення національної ідентичності, культурних кодів та ціннісних орієнтирів, що формують нову систему громадянських пріоритетів, засновану на свободі, гідності, пам'яті та солідарності.

У цьому контексті музика постає одним із найдієвіших інструментів суспільної комунікації. Українська пісня, створена в умовах бойових дій, виконує функції, що виходять за межі художнього висловлювання: інформує, мобілізує, консолідує, документує досвід війни та формує образи спротиву. Вона дедалі частіше набуває статусу медійної події та соціального меседжу, що впливає як

на внутрішню свідомість, так і на міжнародне сприйняття України.

Актуальність проблеми зумовлена низкою чинників. По-перше, музика стає механізмом культурної деколонізації та відновлення національного символічного коду в умовах зменшення російського впливу. По-друге, у цифрову добу вона активно циркулює у соцмережах і на стрімінгових платформах, формуючи нові комунікативні смисли та впливаючи на громадські настрої й інформаційний простір.

Попри зростання ролі музики як засобу комунікації під час війни, її семантичні та соціальні функції залишаються недостатньо дослідженими. Наукова прогалина стосується саме комплексного аналізу музики воєнного часу як багатовимірного феномену, що поєднує мистецьку, комунікативну та соціальну складові.

Наукова новизна полягає у спробі системного міждисциплінарного осмислення української музики воєнного періоду як медіатексту, що формує суспільні фрейми війни, продукує нові символи та інтегрує травматичний досвід у колективну пам'ять.

Практичне значення дослідження визначається можливістю застосування його результатів у культурній дипломатії (представлення України на міжнародній арені), медіакомунікаціях (створення контрнарративів), освітніх практиках (формування історичної пам'яті та ідентичності) та соціальної психології (підтримка психоемоційної стійкості населення). Вивчення сучасної української музики як голосу війни є важливим науковим і суспільно-практичним завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі музика як соціокультурний феномен і засіб масової комунікації досліджується як у класичних працях, так і в новітніх українських та міжнародних студіях. Огляд джерел дозволяє окреслити кілька концептуальних напрямів, що формують методологічну основу для аналізу української музики періоду повномасштабного вторгнення.

У класичній теорії музика постає як елемент суспільної комунікації та дзеркало криз. Т. Адорно наголошував на її здатності відображати травматичні стани [1], С. Фрїт – на ролі популярної музики у формуванні колективної ідентичності [2], а Т. ДеНора – на її впливі на повсякденні практики [3]. Концепції культурної пам'яті Я. Ассмана [4] та місць пам'яті П. Нори [5] дозволяють трактувати музичні твори як носії колективного досвіду. Медіазнавчі підходи М. Маклюєна [6] та Ю. Габермаса [7] сприяють розумінню музики як частини медіаекосистеми.

Серед українських досліджень варто відзначити працю В. Дутчак «Від музики Майдану до музики війни» [8], де простежується еволюція музичних форм спротиву. С. Морикишка аналізує пісню як інструмент боротьби за ідентичність [9], О. Клещова [10] та К. Галинська [11] – символічні образи війни, а В. Супрун [12] – музичну комунікацію як засіб психологічної підтримки та дипломатії.

Додатковий вимір стосується популярної культури та її впливу на молодь. А. Бурлака [13] і А. Власова [14] підкреслюють значення естрадної музики для ідентичності, а А. Маракіна [15] аналізує її психоемоційний вплив у період нестабільності.

Медіа-дослідження Є. Дроздової [16] та В. Карпінської [17] розглядають функціонування музики

війни у масовій комунікації та її роль як символу спротиву. У міжнародному контексті магістерська робота К. Ševcova «Music As a Means of Resistance» [18] показує, як українські воєнні пісні функціонують як засіб опору, формують колективну пам'ять і підтримують моральний дух.

Загалом, музика воєнного часу розглядається як багатовимірний феномен, що поєднує художню, соціальну, комунікативну та медійну складові. Водночас лишаються невирішеними питання системного міждисциплінарного аналізу, вивчення комунікативних смислів у цифровому середовищі, функціонування музики у контексті інформаційної війни та культурної дипломатії, а також емпіричних досліджень її впливу на суспільні настрої й психоемоційну стійкість. Саме ці прогалини визначають актуальність і наукове значення запропонованого дослідження.

Постановка завдання. У контексті повномасштабної російсько-української війни сучасна українська музика виступає не лише мистецьким явищем, а й потужним каналом масової комунікації, що транслює досвід війни у формі образів, смислів та інформаційних нарративів. Виходячи з цього, метою наукової розвідки є комплексне дослідження української музики воєнного часу як засобу репрезентації війни та формування комунікативного простору спротиву.

Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: проаналізувати символічні образи війни, що відображаються у музичних творах; дослідити жанрові та стилістичні особливості (реп, рок, поп, інді, електроніка, фольклор), через які музика інтегрує воєнний досвід у культурну пам'ять; розкрити функції музики як інструмента мобілізації, соціальної комунікації, психологічної підтримки та культурної дипломатії; показати, як музика стає інформаційним нарративом війни, інтегрується у сучасні медіапотоки та виконує роль контрпропаганди; визначити значення музики для збереження національної ідентичності та формування позитивного міжнародного іміджу України.

Виклад основного матеріалу. Сучасна українська музика воєнного часу постає як багатовимірний соціокультурний феномен, що потребує інтеграції музикознавчих, соціологічних, медіазнавчих та культурологічних підходів. У період війни вона функціонує не лише як мистецький продукт, а й як комунікативний та інформаційний інструмент, здатний формувати колективні смисли, консолідувати суспільство та впливати на міжнародне сприйняття України.

З позицій соціології музики вона виступає механізмом осмислення суспільного досвіду. Теодор Адорно наголошував, що музика є соціальним фактом і відображенням конфліктів [1], а Саймон Фрїт – чинником формування колективної ідентичності [2]. В українському контексті ці положення проявляються у патріотичних і фронтових композиціях, що виконують мобілізаційну та комунікативну функції [8; 12].

Спираючись на концепцію культурної пам'яті Я. Ассмана [19] та місць пам'яті П. Нори [20], воєнні пісні можна трактувати як символічні форми, що передають колективний досвід. Вони репрезентують образи воїна, дому, матері, свободи й перемоги, сприяючи суспільній консолідації [9–11]. Музика також функціонує як ритуал комеморації, структуруючи досвід травми та формуючи пам'ять [21], а народнопісенна традиція адаптує символи до умов сучасної війни [22].

Медіазнавччі підходи дозволяють осмислити музику як медіатекст. Маршалл Маклюен вважав медіа розширенням людських можливостей [6], а Юрген Габермас підкреслював політичну значущість комунікації [7]. У воєнний час українська музика стає частиною інформаційного фронту: відео, стріми та соцмережові формати формують мультимодальні наративи спротиву й стійкості [18; 23].

Політична економія музики Ж. Атталі трактує музичні практики як провісники соціальних змін [24], що пояснює мобілізаційні, дипломатичні та контрпропагандистські функції української музики. Психологічні аспекти також важливі: Тія ДеНора розглядає музику як інструмент регуляції емоційного стану [3], а українські дослідження підтверджують її позитивний вплив на стійкість військових і цивільних [15; 25].

Сучасна музика існує в умовах гібридного медіасередовища, де твір циркулює на цифрових платформах (YouTube, TikTok, Instagram, Spotify). Репости, флешмоби та благодійні акції формують нові типи взаємодії, у яких музика виступає емоційним ресурсом і засобом згуртування.

Отже, українська музика воєнного часу є складним соціокультурним, медійним і психологічним феноменом, що виконує функції репрезентації досвіду війни, культурної дипломатії та формування символічного простору України у глобальних комунікаціях.

Сучасна українська музика періоду повномасштабної війни виконує багатофункціональну роль: вона формує художні образи війни, продукує смисли, мобілізує, консолідує суспільство

та поширюється через масові канали, соціальні мережі й стрімінгові платформи. Музика стає засобом не лише естетичного, а й соціального та політичного впливу, здатного підтримувати моральний дух, впливати на емоційний стан і формувати колективну свідомість.

Одним із ключових образів є воїн – захисник, що поєднує мужність і стійкість. Реп- і рок-композиції, такі як «Там во Бахмуті (колядка для ЗСУ)» О. Вітвіцького, «Фортеця Бахмут» Т. Тополі та С. Вусику, «Дике поле» YARMAK, «За териконами» М. Стасули (СКОРПІОН) та «На землі, в повітрі і на морі» О. Пономарьова, передають фронтний досвід через образи окопів, боїв та постійної загрози життю, створюючи хронотоп війни.

Паралельно формується образ дому як символу безпеки й ностальгії. У піснях «Додому» SKOFKA та KALUSH, «Місто Марії» С. Вакарчука, «Лист до мами» BARABANDA та «Спи, котику милий» О. Берестового дім постає емоційним центром, що контрастує з руйнівною реальністю війни. Ці твори поєднують особисті історії з колективним досвідом, зберігаючи пам'ять про втрати й водночас артикулюючи віру у відновлення.

Особливе місце займає образ ворога та дискурс спротиву, що реалізується через прямі тексти й ритмічну експресію. Пісні «Українська лють» Христини Соловій, «Враже» Л. Горової та «Чути гімн» В. Самолюка створюють простір протистояння, де ворог постає як джерело загрози, а захисники – суб'єкти активного спротиву.

Образ втрати та скорботи є ще однією домінантною лінією. Пісні «Журавлі» Зої Журавки, «Дитячими долонями» Н. Май, «Солдатські матері» М. Баліцької та «Розстріляна весна (Буча)» І. Федішин транслюють колективний біль і меморіалізують трагедії, використовуючи символи журавлів, дитячих долонь і рідної землі. Вони виконують функцію культурного документування, фіксуючи історичні події для подальшого осмислення.

Водночас музика продукує сенси надії та віри у перемогу. Пісні «Україна перемаже!» О. Пономарьова, «Мрія» JERRY HEIL, «Шлях до перемоги» О. Полякової, А. Трінчер та POSITIFF, «Живи!» Ю. Рознена консолідує суспільство навколо ідеї незламності, виконують функцію емоційного підкріплення та зміцнюють колективну ідентичність.

Таким чином, українська музика воєнного часу формує багатозаровий образ війни – від героїзму й спротиву до скорботи й надії. Вона є не лише мистецьким явищем, а й інструментом комуні-

кації, культурної дипломатії та психологічної підтримки, інтегруючи військовий досвід у колективну пам'ять і глобальний інформаційний простір. Пісні «Я – Україна!» Насті Каменських, «Ми – Україна!» А. Лук'янченка та «Козацькому роду нема переводу» JERRY HEIL уособлюють країну як суб'єкта боротьби, а «Українське сонце» С. Соловія символізує духовну силу та незламність.

Отже, сучасна українська музика створює багатовимірний комунікативний простір, де художні образи, смисли та емоції інтегруються в єдину систему, документуючи фронтний досвід, мобілізуючи суспільство, підтримуючи психологічно та формуючи масове сприйняття війни.

Візуалізація та поетика музичних текстів у сучасній українській музиці воєнного часу відіграють важливу роль у формуванні колективного бачення війни. Згідно з підходами медіапоетики [12; 25], музичні твори функціонують як синкретичні медіа, що поєднують словесний, музичний і візуальний коди, створюючи багатовимірну емоційно-смыслову структуру. Вона дозволяє слухачеві не лише сприймати інформацію, а й включитися у сюжет та співтворити символічний простір війни.

Однією з провідних стратегій є поетика контрастів, де зіставлення світла й темряви, життя й смерті, болю й надії створює драматичну напругу. У пісні «Чорна квітка» Оксани Білозір метафора темної квітки уособлює скорботу, протиставляючись традиційному позитивному образу. Натомість композиція «Щоб навесні співали солов'ї» тієї ж виконавиці використовує образ весни та співу як символ відродження, поєднуючи трагедію з надією на майбутнє.

Риторичні повтори – поширена техніка воєнних пісень. У «Не забудем і не пробачим» SKOFKA повторювані формули створюють ритм пам'яті та справедливості, перетворюючи текст на заклик до колективного спротиву. Це відповідає концепції А. Ассмана про формування культурних кодів і ритуалізацію пам'яті [4].

Поетика сучасних композицій тісно пов'язана з музичною інтерпретацією символів. Етнічні елементи, зміни темпу й ритму підсилюють зміст текстів. У «Stefania» KALUSH ORCHESTRA поєднання репу з фольклорними мелізмами створює синтетичний образ матері, де сучасність і традиція утворюють єдине поле культурної пам'яті. Використання етнічних ударних та повторів наголошує на циклічності емоційного звернення, що розгортається у символ «матері України».

У багатьох композиціях (наприклад, «Азов-Сталь» KOZAK SYSTEM) ритм має семантичну функцію: швидкий темп моделює напруження та боротьбу, тоді як уповільнені фрагменти вводять момент тиші й скорботи.

Візуальна конкретика – образи міста, дому, дороги, зброї – створює ефект документальності. У пісні «Він в ЗСУ. Вона в ТРО» YURCASH деталізація повсякденних ситуацій («він на блокпосту», «вона готує окопне варення») додає тексту правдивості та наближає слухача до реальних історій. Це відповідає концепції «мікронаративу» [18], згідно з якою саме особисті історії забезпечують найефективніше емоційне включення аудиторії.

Жанрове розмаїття сучасної української музики воєнного часу відображає багатогранність культурного досвіду та різні способи осмислення війни. Реп, рок, поп, інді, електроніка й фольклор – це не лише стилістичні напрями, а й стратегії комунікації, що дозволяють по-різному інтерпретувати воєнну реальність.

Реп виступає жанром прямої мови та протесту: ритмічна декламація передає гнів, заклики до спротиву й документує фронтні реалії (SKOFKA – «Чути Гімн», KALUSH ORCHESTRA – «Stefania», YARMAK – «Вавилон»).

Рок підкреслює енергію боротьби та колективну мобілізацію, поєднуючи агресивні рифи з патріотичною лірикою (KOZAK SYSTEM – «Азов-Сталь», ОКЕАН ЕЛЬЗИ – «Місто Марії», БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ – «24/02»).

Поп-музика виконує функцію емоційної підтримки та консолідації, звертаючись до тем любові, дому й надії (NK – «Я – Україна», ТІНА КАРОЛЬ – «Вільні. Нескорені»).

Інді тяжіє до інтимних історій і метафоричних текстів, що передають внутрішні переживання у часи війни (WELLBOY – «Ворогів на ножі»).

Електронна музика створює атмосферу сучасного інформаційного простору, використовуючи ритмічні пульсації та цифрові ефекти (PROBASS Δ HARDI – «Доброго вечора, ми з України», проекти THE MANEKEN та ONUKA).

Фольклорні елементи виконують функцію культурної пам'яті та ідентичності, інтегруючи народні символи й мелодіку у сучасні тексти (KOLA – «Біля серця», GO_A – «Kalyna», «Зродились ми великої години»).

Таким чином, кожен жанр – від репу до фольклору – виконує власну функцію: документує, мобілізує, підтримує чи зберігає пам'ять. Усі разом вони формують єдиний музичний простір

війни, де стилістика й семантика взаємодіють для створення багатовимірною культурного нарративу, інтегрованого у сучасні комунікаційні потоки.

У період повномасштабної війни музика постає не лише мистецьким явищем, а й соціальним інструментом мобілізації, комунікації та формування колективної стійкості. Її вплив виходить за межі естетичного: пісні виконують функції єдності, інформаційного опору, емоційної підтримки й культурної дипломатії. Завдяки цифровим платформам музичні твори перетворюються на медійні послання, що структурують суспільний досвід і формують спільні смисли.

Сучасна українська воєнна музика створює емоційну та символічну платформу, яка об'єднує людей різного віку й регіонів. Пісні стають інструментами мобілізації, підтримуючи моральний дух та відчуття причетності до боротьби. Композиція «Стефанія» KALUSH ORCHESTRA стала глобальним символом спротиву, трансформувавши особисту історію у загальнонаціональний міф. «Азов-Сталь» KOZAK SYSTEM виконує роль гімну солідарності з оборонцями Маріуполя, а «Не забудем і не пробачим» SKOFKA, «За Україну» MADE IN UKRAINE та «Непереможна Україна» Іво Бобула формують емоційний код стійкості.

Мотиви надії у піснях KVITA «І буде день» та Жанни Лтавської «Повертайся додому» сприяють психологічному згуртуванню, наголошуючи на цінності життя й родини. Пісні виконують функцію соціального цементу: акумулюють емоції, структурують травматичний досвід та підтримують моральну стійкість. «Байрактар» Тараса Боровка та «Ворогів на ножі» WELLBOY створюють національні символи й підсилюють образи героїзму та незламності, а їхня популярність у соцмережах формує інформаційні хвилі, що протидіють ворожим повідомленням.

Візуальні та аудіальні меми, що виникають на основі цих творів, поширюються TikTok, YouTube, Instagram, формуючи середовище цифрової солідарності. Пісні з документальними образами війни – «Народжені війною» Вячеслава Дегтяра чи «Військовий медик» Михайла Грицкана – протистоять дезінформації, відтворюючи реальний досвід і підсилюючи віру в захисників.

Унікальною рисою української воєнної музики є поєднання художнього висловлювання з інформаційним меседжем: твір стає медійним текстом, що одночасно емоційно впливає, інформує та консолідує суспільство. Узагальнюючи, можна виокремити кілька ключових функцій: мобілізаційну, комунікативну, контрпропагандистську,

психологічну та культурно-дипломатичну. Музика у воєнний час – це не лише мистецький феномен, а й інструмент згуртування, підтримки віри у перемогу та формування культурної пам'яті й інформаційної стійкості України.

У сучасному медіапросторі музика є одним із ключових механізмів формування образів війни. Вона не лише фіксує емоційний і соціальний досвід, а й структурує його через художні символи та звукові коди. Завдяки цифровим платформам музичні твори стають частиною масових комунікаційних потоків, впливаючи на суспільну думку, міжнародне сприйняття та колективну пам'ять.

Цифрові медіа – TikTok, YouTube, Instagram, Spotify, Apple Music – значно прискорили поширення воєнної музики, перетворивши її на форму комунікації для мільйонів. Пісні стають вірусними завдяки кліпам, реміксам і флешмобам. Так, «Байрактар» І. Марунича став одним із перших музичних мемів війни, а «Стефанія» KALUSH ORCHESTRA після перемоги на «Євробаченні» перетворилася на глобальний символ спротиву. Композиції «City of Mary» OKEAN ЕЛЬЗИ та «Азов-Сталь» KOZAK SYSTEM інтегруються у документальні відео й репортажі, стаючи маркерами конкретних подій.

Музика воєнного часу виконує дискурсивну функцію, формуючи суспільні смисли та інтерпретації. Пісні протесту й мобілізації («Враже» Л. Горової, «Українська лють» Христини Соловій, «Не забудем і не пробачим» SKOFKA) репрезентують дискурс справедливого гніву. Твори, що фіксують переживання війни («Воїни світла» С. Міхалка, «Дике поле» YARMAK, «Чути гімн» В. Самолюка, «Там во Бахмуті» О. Вітвіцького), створюють простір реалістичного свідчення, надаючи голос військовим, медикам і цивільним. Пісні про дім і втрати («Додому» SKOFKA та KALUSH, «Лист до мами» BARABANDA) формують гуманітарний вимір – дискурс захищеності, близькості та болю розлуки.

У контексті війни музика стає інструментом культурної дипломатії, адже комунікує з міжнародною спільнотою мовою емоцій і символів. На відміну від офіційної дипломатії, вона діє на рівні емоційної ідентифікації, формуючи позитивний імідж держави. Завдяки глобальній циркуляції контенту музика посилює голос України у світовому інформаційному просторі.

Українські твори, створені після 24 лютого 2022 року, активно функціонують у міжнародних медіа. «Stefania» KALUSH ORCHESTRA, «1944» JAMALA та «City of Mary» OKEAN ЕЛЬЗИ отри-

мали широке висвітлення у світових ЗМІ, ставши культурними посланнями з політичним підтекстом. Перемога «Stefania» на «Євробаченні» 2022 року трансформувала особисту історію у міжнародний символ боротьби й незламності.

Окрім великих фестивалів, українська музика використовується дипломатичними інституціями та культурними центрами. Онлайн-концерти й благодійні стріми (*Save Ukraine, United24*), виступи артистів у Європі та США створюють емоційний міст між Україною та світовою аудиторією. Музика стає каналом, через який міжнародна спільнота співпереживає та ідентифікує себе з українським досвідом.

Музика відіграє важливу роль у формуванні позитивного іміджу України як модерної, творчої та культурно багатой держави. Активна присутність українських виконавців у світовому культурному просторі створює образ країни, здатної продукувати конкурентоспроможний контент, інтегрований у глобальні тенденції, водночас зберігаючи унікальну національну ідентичність.

Поєднання сучасних жанрів – репу, електроніки та інді – із традиційними мотивами у виконанні KALUSH ORCHESTRA, ONUKA та GO_A демонструє культурну інноваційність України, де традиція стає джерелом креативного переосмислення. Такі проекти підсилюють міжнародне сприйняття країни як здатної створювати унікальні художні формати, що легко впізнаються й емоційно резонують у світі.

Воєнні композиції формують імідж України як держави-жертви агресії та держави спротиву. Пісні «Байрактар», «Сила нескорених» та «Місто Марії» підкреслюють образ незламності й мужності, а фольклорні мотиви відображають глибину культурної пам'яті та гуманістичні цінності. У результаті музика творить двошаровий міжнародний образ країни: сильної та здатної до боротьби, але водночас культурно багатой й відкритої для світу.

Музика стає інструментом культурної дипломатії, формуючи глобальну емпатію, зміцнюючи міжнародну солідарність та підкріплюючи позитивний імідж України як держави, що поєднує стійкість і креативність.

Надихальні композиції, такі як «Україна переможе!» О. Пономарьова, «Мрія» JERRY HEIL, «Шлях до перемоги» О. Полякової, А. Трінчер та POSITIFF, «Живи!» Ю. Рознена, продукують дискурс надії та віри у майбутнє, що підтримує психоемоційний стан суспільства. Водночас пісні «Журавлі» Зої Журавки, «Дитячими долонями»

Н. Май та «Солдатські матері» М. Баліцької транслюють колективний біль і меморіалізують трагедії, створюючи простір співпереживання та культурної пам'яті.

Смисли воєнної музики нерозривно пов'язані з формуванням національної ідентичності. Пісні «Я – Україна!» Насті Каменських, «Ми – Україна!» А. Лук'янченка та «Козацькому роду нема переводу» JERRY HEIL уособлюють країну як активного суб'єкта боротьби, що репрезентує спільність і спадкоємність традиції. Образ сонця у пісні «Українське сонце» С. Соловія символізує духовну силу та незламність.

Отже, музика продукує широкий спектр дискурсів – від свідчення до заклику, від скорботи до віри – і всі вони інтегруються у комунікативний простір війни, що поширюється через соцмережі, журналістику та публічні виступи. Вона має два ключові виміри: цифровий – пов'язаний із поширенням через глобальні платформи, та дискурсивний – формування суспільних смислів через тексти пісень.

У результаті музика стає одним із головних інструментів інформаційної боротьби, культурної дипломатії та комунікативного єднання України. Вона не лише відтворює досвід війни, а й активно його формує, структуруючи емоції та символи, що закріплюються у колективній пам'яті й наративі українського спротиву.

Дослідження сучасної української музики у воєнний період має значний практичний потенціал у кількох сферах.

По-перше, музика є ефективним інструментом культурної дипломатії. Вона дозволяє Україні комунікувати з міжнародною спільнотою через універсальні символи й емоції, формуючи позитивний імідж держави та підсилюючи глобальну підтримку її суверенітету. Використання музичних творів у міжнародних виступах, онлайн-концертах і благодійних стрімах сприяє консолідації міжнародної солідарності.

По-друге, музика має освітній потенціал у формуванні історичної пам'яті. Воєнні пісні документують події та досвід цивільних і військових, створюючи мультимодальні наративи для освітніх програм, музеїв і виставок. Через музичні тексти молодь отримує доступ до правдивих свідчень війни, що сприяє критичному осмисленню історії та формуванню національної ідентичності.

По-третє, музика виконує психологічну підтримку. Композиції, що передають емоції скорботи, страху чи надії, допомагають слухачам усвідомлювати переживання та підтримувати пси-

хоемоційний баланс. Пісні «Живи!» Ю. Рознена, «Сила нескорених» чи «Додому» SKOFKA та KALUSH можуть використовуватися в арт-терапії та роботі з ветеранами й цивільними, які постраждали від війни.

Нарешті, музика є ресурсом документування. Твори «Воїни світла» С. Міхалка, «Там во Бахмуті» О. Вітвицького та «City of Mary» ОКЕАН ЕЛЬЗИ фіксують події й настрої, стаючи частиною колективної пам'яті та історичного наративу. Вони доповнюють текстові й медійні джерела, створюючи художньо-емоційний шар документування конфлікту.

Отже, сучасна українська музика у воєнний час має практичне значення у культурній дипломатії, освіті, психологічній підтримці та документуванні історичних подій, що підкреслює її комплексну роль у житті суспільства та міжнародній комунікації.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що сучасна українська музика є важливим медійним ресурсом, який фіксує, трансформує та поширює суспільний досвід війни. Аналіз воєнних композицій показав, що музика виконує багатофункціональну роль: документує події, передає емоційний стан суспільства, формує символіку та образи спротиву, а також інтегрується у мультимодальні комунікативні практики — від соціальних мереж до міжнародних культурних платформ. Пісні про героїзм, втрати, надію та родинні цінності створюють широкий спектр дискурсів, які стають частиною колективної пам'яті та культурної ідентичності українського суспільства.

Сучасна українська музика виступає голосом війни, що одночасно формує внутрішні та міжнародні смисли. Вона мобілізує громадянську позицію, структурує емоційні реакції та підсилює культурну дипломатію України. Завдяки цифровим платформам пісні здатні швидко поширюватися й транслювати ключові меседжі війни, створюючи вірусний контент та символи солідарності, які резонують із глобальною аудиторією. Водночас музика функціонує як канал комунікації для тих, хто лишається поза офіційними повідомленнями — військових, цивільних, мешканців окупованих територій — забезпечуючи їхнє голосове представництво в інформаційному просторі.

Перспективи подальших досліджень охоплюють транскультурний вимір, що передбачає вивчення впливу української музики на міжнародну аудиторію та її інтеграцію у глобальні культурні дискурси; аналіз ролі цифрових медіа й алгоритмічних платформ у поширенні воєнних композицій та формуванні вірусного контенту; а також дослідження глобальної рецепції української музики, її здатності до культурної дипломатії та емоційної мобілізації міжнародної спільноти. Розробка цих напрямів дозволить комплексно оцінити вплив музики на формування суспільних смислів війни та визначити роль культурних практик у світовому інформаційному середовищі. Отже, сучасна українська музика не лише відтворює воєнний досвід, а й активно його формує, виступаючи потужним інструментом комунікації, культурної дипломатії та зміцнення національної ідентичності у воєнний період.

Список літератури:

1. Adorno T. W. Introduction to the Sociology of Music. New York : Seabury Press, 1976. 230 p. URL: <https://scribd.com/document/348555433/Theodor-w-Adorno-Introduction-to-the-Sociology-of-Music-1976>
2. Frith S. Performing Rites: On the Value of Popular Music. Cambridge : Harvard University Press, 1996. 336 p. URL: <https://scribd.com/doc/169371450/Simon-Frith-Performing-Rites>
3. DeNora T. Music in Everyday Life. Cambridge : Cambridge University Press, 2000. 183 p. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511489433>
4. Assmann J. Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination. Cambridge : Cambridge University Press, 2011. 319 p.
5. Nora P. Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire. Representations. 1989. Vol. 26. P. 7–24. URL: <https://www.jstor.org/stable/2928520>
6. McLuhan M. Understanding Media: The Extensions of Man. New York : McGraw-Hill, 1964. 364 p.
7. Habermas J. The Structural Transformation of the Public Sphere. Cambridge : MIT Press, 1991. 301 p. URL: https://arditiesp.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/01/habermas_structural_transf_public_sphere.pdf
8. Дутчак В. Від музики Майдану до музики війни: український феномен. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects*: Scientific monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. С. 716–725. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/237/6305/13340-1>
9. Морикишка С. Пісенний фронт: аналітичний огляд музичної боротьби за ідентичність. *Вісник науки та освіти. Сер.: Філологія, культура і мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія*. 2024. № 9(27). С. 320–335.

10. Клещова О. Український пісенний дискурс: сучасні символи. *Лінгвістика*. 2023. № 2 (48). С. 83–97. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10279/7.%20%D0%9A%D0%BB%D1%94%D1%89%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=>
11. Галинська К. Роль української пісні в період повномасштабного вторгнення РФ в Україну (2022–2024 рр.). *Травневі студії: історія, міжнародні відносини*: зб. матеріал. 2024. Вип. 9. С. 22–23. URL: <https://jts.donnu.edu.ua/article/view/16011>
12. Супрун В. М. Українська пісня періоду війни як соціокомунікаційний феномен. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2024. Т. 35 (74). № 4. Частина 2. С. 166–171. URL: https://www.philol.vernadskyyournals.in.ua/journals/2024/4_2024/part_2/29.pdf
13. Бурлака А. Сучасна українська естрадна пісня як засіб трансляції культурної ідентичності. *Питання культурології*. 2023. № 41. С. 43–51. URL: <http://issues-culture-knukim.pp.ua/article/view/276688/271578>
14. Власова А. Культурологічний аспект сучасної української пісні та її мова. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2016. № 1. С. 33–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm_2016_1_10
15. Маракіна А. Вплив популярної української музики на психічне здоров'я та культурну самоідентифікацію студентської молоді в умовах воєнного стану. *Актуальні питання спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти*: зб. наук. пр. [матеріалів круглого столу 20 жовт. 2022 р.]. Харків, 2022. С. 114–119.
16. Дроздова Є. Війна та музика. Як змінювалися музичні вподобання українців у ютубі. Texty.org.ua: веб-сайт. 15.09.2022. URL: https://texty.org.ua/articles/107687/vijna-ta-muzyka-yak-zminyuvalysya-muzychni-vpodobannya-ukrayinciv-v-yutubi/?utm_source=chatgpt.com
17. Карпінська В. Музична зброя: як пісні стали засобом спротиву. *Чесно*: веб-сайт. 08.09.2022. URL: <https://www.chesno.org/post/5303/>
18. Ševcova K. Music As a Means of Resistance: Rhetorical Analysis of Three Ukrainian Wartime Songs, One-year master independent work. Malmö University, 2023. 47 p. URL: https://mau.diva-portal.org/smash/get/diva2%3A1815509/FULLTEXT02.pdf?utm_source=chatgpt.com
19. Assmann J. Communicative and Cultural Memory. *Cultural Memories: The Geographical Point of View* / ed. by P. Meusburger, M. Heffernan, E. Wunder. Heidelberg ; London : Springer / Propylaeum-DOK, 2011. P. 15–27. URL: https://archiv.ub.uni-heidelberg.de/propylaeumdok/4111/1/Assmann_Communicative_and_Cultural_Memory_2011.pdf
20. Nora P. Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire. *Representations*. 1989. No. 26. P. 7–24. doi: 10.2307/2928520.
21. Прокопів Д. Ритуали та музика: інструменти збереження історичної пам'яті за Мартіном Хондертом. *Культурологія*: веб-сайт. 16.04.2024. URL: <https://culture.ucu.edu.ua/news/rytualy-ta-muzyka-instrumenty-zberezhenya-istorychnoyi-pam-39-yati-za-martinom-hondertom/>
22. Шершова Т. Культурна пам'ять як чинник формування національної ідентичності (на матеріалах народно-пісенних практик Полтавщини) : дис. ... д-ра філософії : 034 – Культурологія / Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2021. 241 с. URL: https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3454/Dysertatsiia_T.V.Shershovoi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
23. Редя В. Музика в культурній дипломатії сучасної України. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2024. Вип. 48. С. 153–160. URL: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/764/894>
24. Attali J. *Noise: The Political Economy of Music* / transl. by Brian Massumi. Minneapolis : University of Minnesota Press, 1985. 179 p. URL: [Noise : the political economy of music : Attali, Jacques : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive](https://www.archive.org/details/noise-the-political-economy-of-music-attali-jacques-free-download-borrow-and-streaming-internet-archi)
25. Міроненко Т. Шоу-бізнес на війні. Гумористи, артисти та івент-менеджери влаштовують концерти для військових. Як жарти і музика допомагають на фронті. *Forbes*: веб-сайт. 16.05.2022. URL: <https://forbes.ua/inside/shou-biznes-na-viyni-gumoristi-artisti-ta-ivent-menedzheri-vlashtovuyut-kontserti-dlya-viyskovikh-yak-zharti-i-muzika-dopomagayut-na-fronti-16052022-5994>

Yevdokymenko I. M. CONTEMPORARY UKRAINIAN MUSIC AS THE VOICE OF WAR: IMAGES, MEANINGS AND MEDIA NARRATIVE IN THE SPACE OF MASS COMMUNICATION

The article presents a comprehensive study of contemporary Ukrainian wartime music as a multidimensional socio-cultural phenomenon that combines artistic, communicative, psychological, and diplomatic functions. Music during wartime emerges not only as an artistic expression but also as a powerful tool of mobilization, cultural diplomacy, and informational resilience. Songs created after February 24, 2022 document wartime experiences, convey collective emotions, shape symbols of resistance, and become part of cultural memory.

Genre diversity – from rap and rock to pop, indie, electronic, and folklore – illustrates different ways of interpreting wartime reality. Rap and rock reflect the energy of struggle and anger, pop and indie emphasize intimate experiences and hope, electronic music conveys the technological dimension of conflict, while folklore ensures continuity of cultural memory. Music functions as a communication channel for soldiers, civilians, and residents of occupied territories, providing their voices in the public sphere. It spreads actively through digital platforms (TikTok, YouTube, Instagram, Spotify), creating viral content and symbols of solidarity that resonate with global audiences. In the international context, Ukrainian music becomes an instrument of cultural diplomacy, shaping a positive image of the country as modern, creative, and resilient. It integrates into global cultural discourses, combining traditional motifs with contemporary genres, thereby strengthening international perception of Ukraine. Prospects for further research include the transcultural dimension, analysis of the role of digital media in disseminating wartime compositions, and examination of the global reception of Ukrainian music as a tool of emotional mobilization and cultural diplomacy. Thus, contemporary Ukrainian wartime music not only reflects the experience of war but also actively shapes it, serving as a powerful instrument of communication, cultural diplomacy, and strengthening of national identity during the wartime period.

Key words: contemporary Ukrainian music, wartime songs, cultural memory, informational resilience, cultural diplomacy, digital media; national identity.

Дата надходження статті: 25.11.2025

Дата прийняття статті: 22.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025